

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

30 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska (przewodniczący)

SSN Dariusz Pawłyszcz

SSN Piotr Telusiewicz (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 30 maja 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej B.B. i P.S.

od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z 11 kwietnia 2022 r., I ACa 1685/21,

w sprawie z powództwa B.B. i P.S.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

**uchyła zaskarżony wyrok w części, tj. w punkcie 1.
oraz przekazuje sprawę w tej części Sądowi Apelacyjnemu
we Wrocławiu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Dariusz Pawłyszcz

Beata Janiszewska

Piotr Telusiewicz

UZASADNIENIE

Powodowie B.S. i P.S., pozwem wniesionym 22 czerwca 2020 r. przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W., domagali się ustalenia, że umowa o kredyt budowlany z 6 marca 2007 r., zawarta między pozwanym (wówczas: Bank.1 S.A. w W.) i powodami, jest nieważna i nie wiąże powodów. Ponadto domagali się zasądzenia od pozwanego kwoty 103 977,74 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 14 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 64 946,08 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 14 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty.

Wyrokiem z 11 sierpnia 2021 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu ustalił, że umowa kredytu budowlanego w walucie wymienialnej, zawarta 6 marca 2007 r. pomiędzy powodami P.S. i B.B. (obecnie B.) a Bankiem S.A. w W., jest nieważna (pkt I); zasądził od strony pozwanej na rzecz powodów łącznie kwotę 103 1077,74 zł i kwotę 64 953,32 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 103 977,74 zł od 14 kwietnia 2020 r., od kwoty 100 zł od 1 czerwca 2021 r., od kwoty 64 946,08 CHF od 14 kwietnia 2020 r. i od kwoty 7,24 CHF od 1 czerwca 2021 r.; oddalił dalej idące powództwo (pkt III); orzekł o kosztach procesu (pkt IV).

Wyrokiem z 11 kwietnia 2022 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, na skutek apelacji strony pozwanej, zmienił zaskarżony wyrok w pkt I w ten sposób, że oddalił powództwo o stwierdzenie nieważności umowy kredytu; uchylił zaskarżony wyrok w pkt II i IV i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania co do pozostałych roszczeń powodów oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2).

Sąd Apelacyjny w pełni podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że niedozwolony charakter w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. mają postanowienia zawartej przez strony umowy kredytowej, według których bank w sposób dowolny najpierw decydował o tym, po jakim kursie CHF zostanie wypłacone powodom świadczenie, a następnie, po jakim kursie świadczenie to będzie przez powodów spłacane. Jednocześnie stwierdził, że strony umowy kredytowej mogły określić zobowiązanie kredytobiorcy w walucie obcej i jednocześnie przyjąć, że jego wykonanie nastąpi w walucie polskiej. Z brzmienia umowy wynika, że kredyt został udzielony powodom w łącznej kwocie 171 504,08 CHF. W ocenie Sądu

Apelacyjnego, ponieważ kwota i waluta kredytu zostały określone, nie można przyjąć, że w rozważanym przypadku umowa jest nieważna z tego względu, że nie zawiera elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytu.

Sąd Apelacyjny stwierdził też, że nie ma podstaw do przyjęcia, iż zawarta przez strony umowa była sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, co skutkowałoby jej nieważnością. Wskazał, że przy dokonywaniu oceny umowy w tym zakresie nie można pomijać, iż powodowie dobrowolnie nawiązali stosunek zobowiązaniowy, dostępny dla nich w tak dużej wysokości zobowiązania, z uwagi na zobowiązanie odsetkowe przekładające się na niższą (w dniu zawarcia umowy) ratę.

W ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest również podstaw do uznania, że powodowie nie byli świadomi ekonomicznych konsekwencji, jakie wiązały się z zawarciem umowy kredytowej indeksowanej do waluty obcej. Sąd stwierdził, że z materiału dowodowego wynika, iż bank zrealizował wobec powodów wymagany od niego obowiązek informacyjny dotyczący poinformowania ich o możliwych skutkach zawarcia umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej.

Sąd odwoławczy stanął na stanowisku, że kwestionowane przez powodów klauzule waloryzacyjne, w zakresie przeliczania wartości CHF, nie należą do elementów przedmiotowo istotnych spornej umowy. Wprowadzenie do umowy mechanizmu przeliczania miało tylko ten skutek, że określało sposób rozliczenia kredytu. W ocenie Sądu Apelacyjnego wyeliminowanie abuzywnych postanowień przeliczeniowych z umowy nie prowadzi do jej nieważności. Bezskuteczny staje się jedynie mechanizm konkretnego przeliczania franków szwajcarskich na złote. Aby waloryzacja była dokonywana według obiektywnych mierników, zdaniem Sądu, uzasadnione jest zastosowanie, w miejsce kursu waluty ustalanego przez kredytodawcę, kursu średniego NBP.

Ponieważ Sąd Okręgowy uwzględnił żądanie główne powodów, a tym samym nie rozpoznawał zgłoszonych przez nich żądań ewentualnych, Sąd Apelacyjny przyjął, że w tym zakresie nie została rozpoznana istota sprawy, co uzasadniało uchylenie zaskarżonego wyroku w pozostałym zakresie.

Od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiedli powodowie zaskarżając ten wyrok w części, tj. w zakresie punktu 1. Skarżący oparli skargę na obu podstawach kasacyjnych, zarzucając naruszenie art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 i 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.U.E.L Nr 95, str. 29), art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 58 § 3 k.c. w zw. z art. 65 k.c., art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe w wersji sprzed nowelizacji ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011 Nr 165, poz. 984) w zw. z art. 58 § 1 k.c., art. 387 § 2¹ pkt 1 i 2 k.p.c. Skarżący wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części, tj. w zakresie pkt 1, i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy zaznaczyć, że niezasadne okazały się podniesione przez skarżącego zarzuty naruszenia przepisów postępowania dotyczące rzekomych mankamentów uzasadnienia zaskarżonego wyroku. W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że naruszenie przez sąd drugiej instancji zasad sporządzania uzasadnienia orzeczenia (aktualnie uregulowanych w art. 327¹ k.p.c. i art. 387 § 2¹ k.p.c.) jedynie wyjątkowo może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną, co ma miejsce, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (m.in. wyroki SN: z 29 września 2022 r., II CSKP 147/22; z 24 września 2020 r., IV CSK 32/19; z 2 czerwca 2011 r., I CSK 581/10; z 21 lutego 2008 r., III CSK 264/07, OSNC-ZD 2008, nr D, poz. 118; z 28 listopada 2007 r., V CSK 288/07; z 7 października 2005 r., IV CK 122/05). W rozpoznawanej sprawie uzasadnienie zaskarżonego wyroku pozwala w pełni ustalić motywy, którymi kierował się Sąd Apelacyjny przy wydawaniu rozstrzygnięcia. Z treści rozważanego zarzutu wynika, że to właśnie te motywy, w szczególności nawiązanie do określonego

orzecznictwa z pominięciem innych judykatów, są przez skarżących kwestionowane. Zarzucane uchybienie w istocie dotyczy zatem wykładni i zastosowania prawa materialnego, nie zaś braków uniemożliwiających poznanie motywów rozstrzygnięcia.

Uzasadnione okazały się natomiast zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego w zakresie dotyczącym skutków wyeliminowania z umowy spornych klauzul przeliczeniowych ocenionych przez Sądy obu instancji jako abuzywne. Sąd Apelacyjny przyjął, że skutkiem tej oceny jest jedynie bezskuteczność zakwestionowanych postanowień, natomiast strony pozostają związane umową w pozostałym zakresie. W szczególności w mocy pozostaje klauzula waloryzacyjna odnosząca wysokość świadczeń powodów do kursu franka szwajcarskiego, przy czym, wobec abuzywności klauzul przeliczeniowych, na potrzeby obliczenia wysokości świadczeń powodów przyjąć należy średni kurs NBP.

Powyższe stanowisko Sądu Apelacyjnego oceniać należy z uwzględnieniem uchwały składu całej Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118). Powyższa uchwała ma moc zasady prawnej, wiążącej Sąd Najwyższy również w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę (art. 87 § 1 u.SN). Ewentualne odstępianie od niej wymagałoby ponownego rozstrzygnięcia w drodze uchwały składu całej Izby Cywilnej, przy czym nie ma przesłanek do wystąpienia obecnie o podjęcie takiego rozstrzygnięcia. Motywy cytowanej uchwały, wyrażone w jej uzasadnieniu, należy uznać za aktualne.

Według pkt 1 powołanej uchwały, w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Z kolei w myśl pkt 2 – w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Przyjęcie powyższego stanowiska, które dla Sądu Najwyższego w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę pozostaje wiążące, wyklucza stwierdzenie,

że sporna umowa kredytowa pozostaje w mocy w sytuacji, gdy powodowie w skardze kasacyjnej podnieśli stosowny zarzut.

Przy uwzględnieniu przedstawionej argumentacji Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

Dariusz Pawłyszcz

Beata Janiszewska

Piotr Telusiewicz

(R.N.)

[SOP]